

(«ἄσσοσ πίκα») συμπλέγματος τῶν γραμμάτων ἔψιλον καὶ ρῶ. Τὸ σύμπλεγμα αὐτό, πού συναντᾶται στὰ βυζαντινὰ χειρόγραφα, ἐθεωρεῖτο ἕνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἰταλοελληνικῆς γραφῆς. Ἡ ἄποψη αὐτὴ ἔχει ὁμως ἀναθεωρηθῆ τὴν τελευταία περίπου εἰκοσαετία, καθὼς τὸ σύμπλεγμα ἐντοπίζεται σὲ χειρόγραφα πού εἶναι βέβαιο πὼς γράφηκαν στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τῆς Αὐτοκρατορίας. Πολὺ χαρακτηριστικὰ εἶναι, πάντως, τὰ παραδείγματα τοῦ συμπλέγματος πού προσκομίζει ὁ Β. Μανδηλαρᾶς ἀπὸ βυζαντινοὺς παπύρους τοῦ 6^{ου} αἰ. καὶ ἐξῆς (*P.Sta.Xyla. The Byzantine Papyri of the Greek Papyrological Society*, Athens 1993, σελ. 114-117), καὶ τὰ ὁποῖα ἐπικαλεῖται ὁ ἐκδότης.

Ἰδιαίτερα χρήσιμα εἶναι τὰ Εὐρετήρια τὰ σχετικὰ μὲ χρονολογίες, κύρια ὀνόματα, γεωγραφικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς ὄρους, μὲ διοικητικοὺς, στρατιωτικοὺς καὶ ἄλλους ὄρους, ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ γενικὸς index ἑλληνικῶν λέξεων.

Ὁ ἐκδότης μὴ φιλολογικῶν παπύρων ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ καθημερινά, κοινότοπα βιώματα, μὲ χειροπιαστὲς μαρτυρίες πού δὲν προορίζονταν γιὰ δημοσίευση. Ἡ ἄμεση αὐτὴ ἐπαφὴ τοῦ ἐρευνητῆ μὲ ἕνα μικροῖστορικό τεκμήριο δὲν πραγματώνεται χωρὶς ἐνθουσιασμό· τὰ ἀπλὰ καὶ τετριμμένα εἶναι ὄντως «ἀπαιτητικά»! Στὴν ἀπάντηση αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ στὴν ἄλλη, τὴν ἐπιστημονικὴ, ἢ παροῦσα ἔκδοση — ἐπὶ διδακτορῖα διατριβῇ— ἀνταποκρίνεται πλήρως. Ὁ κύριος Παπαπολυχρονίου δικαιοῦται, νομίζω, νὰ συγκαταλεγῆ στοὺς —ὄχι καὶ πολλοὺς— Ἕλληνες πατυρολόγους.

ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΠΑΓΩΝΑΡΗ - ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΟΚΤΩ ΣΤΑΣΕΙΣ (μυθιστόρημα τῆς Βίκυ Ζαγκαβιέρου).

Ἡ Βίκυ Ζαγκαβιέρου-Βούρβουλη εἶναι φιλόλογος, γλωσσολόγος, ποιήτρια καὶ μέλος τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν. Ὡς φιλόλογος-καθηγήτρια διαπρέπει ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν στὴ μαχόμενη ἐκπαίδευση, ἐργαζόμενη σὲ Δημόσιο Γυμνάσιο τοῦ Δήμου Ἀμαρουσίου. Ὡς γλωσσολόγος ἔγινε εὐρύτερα γνωστὴ μὲ τὸ πρωτότυπο καὶ σημαντικὸ ἐπιστημονικὸ βιβλίο της «Ἡ προσφορά τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας στὴν ἐξέλιξη τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν». Ὡς λογοτέχνης ὑπηρετεῖ μὲ πολλὴ ἐπιτυχία καὶ τὴν ποίηση καὶ τὴν πεζογραφία. Ἐξέδωσε τρεῖς ποιητικὲς συλλογὲς «Ἡ γκρίζα μεμβράνη», Ἀθήνα 1980, «Ρέκβιεμ γιὰ τὸν Πλανήτη», 1983 καὶ «Αἰσθήσεις δίχως σύννορα», 1993. Στὴν τελευταία συλλογὴ της γράφει εἰσαγωγικά: «Ὁ ἄνθρωπος ὄλο καὶ χάνει σὲ ἐσωτερικότητα καὶ ψυχικότητα. Ὅλο καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰ πράγματα χωρὶς τὸ ὀφειλόμενο δέος, χωρὶς τὸν σεβασμὸ στὴν ποίηση τῶν πραγμάτων». Τὸ 2000 κάνει αἰσθητὴ τὴν παρουσία της στὸν χῶρο τῆς πεζογραφίας μὲ τὸ μυθιστόρημά της «Ὀκτὼ στάσεις», πού ἐκδίδει ἡ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ. Τὸ μυθιστόρημα δὲν ἔχει ἐνιαία ὑπόθεση, ἀλλὰ, ὅπως καὶ ὁ τίτλος προδίδει, ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀκτὼ διαφορετικὲς ὑποθέσεις, ὀκτὼ ἱστορίες, ὀκτὼ στάσεις ζωῆς, πού ἔχουν λίγο-πολύ μιὰ κοινὴ συνισταμένη, τὸν ἔρωτα. Τὸ ἐρωτικὸ στοιχεῖο συμβολίζει ὁ ἀριθμὸς ὀκτὼ, πού εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῆς ἔνωσης καὶ τῆς ἐξέλιξης.

Σε κάθε στάση υπάρχει και η παρουσία της συγγραφέως-φωτογράφου, ή όποια χωρίς να μετέχη στά δρώμενα άπαθανατίζει με τόν φακό της χαρακτηριστικά στιγμιότυπα τών πρωταγωνιστών. Αναφέρει σχετικά: «Μά, τί γλυκιά πού είναι ή χαρά τής δημιουργίας! Ν' άπαθανατίζεις στάσεις και μορφές σ' άνύποπτο τόπο και χρόνο και ξαφνικά νά τις βλέπεις μπροστά στά μάτια σου νά παίρνουν μορφή και χρώμα.

Ή φωτογραφία είναι τέχνη. Έξαρτάται βέβαια από τόν τρόπο πού χειρίζεσαι τόν φακό, για νά έκφράσης με τόν δικό σου τρόπο τά πράγματα.

Παγιδεύω βλέμματα έντυπωσιακά. Σφραγίζω μέσα στό φακό μου δυνατές, ανθρώπινες στιγμές. Στάσεις, παραστάσεις, καταστάσεις, διαστάσεις».

Ή άγαπητή συνάδελφος-συγγραφέας Βίκυ Ζαγκαβιέρου νομίζω ότι παγιδεύει, με τήν καλή έννοια του όρου, τόν άναγνώστη όχι τόσο με τόν φωτογραφικό της φακό όσο με τόν ρέοντα, ζωντανό, συναισθηματικό αλλά και άκραίο όρισμένες φορές ρεαλιστικό της λόγο. Οί δυνατές ανθρώπινες στιγμές άπαιτούν ρεαλιστική γραφή, για νά βιωθούν από τόν άναγνώστη. Ή συγγραφέας ως φιλόλογος-καθηγήτρια, με τόν μυθιστόρημά της διδάσκει, ως γλωσσολόγος γοητεύει με τή σωστή χρήση τής γλώσσας, ως ποιήτρια διεισδύει με εύαισθησία στά σήλαια τής ανθρώπινης ψυχής.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΡΓΙΝΟΣ